Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

23/5

akkoord 25/5

Directie Directe Belastingen
Inlichtingen
[redacted]
[redacted]@minfin.nl
www.minfin.nl

Datum
15 mei 2020

Notitienummer
2020-0000093774

Auteur
[redacted]

Van

Kopie aan

notitie

Beantwoording Kamervragen over grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken

Aanleiding

Naar aanleiding van uw opmerkingen inzake de beantwoording van de op 9 maart jl. aan u en de minister voor Rechtsbescherming gestelde vragen door de leden Lodders en Van Wijngaarden van de VVD naar aanleiding van het bericht "Grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken", treft u bijgaand de aangepaste beantwoording aan. De minister voor Rechtsbescherming heeft reeds zonder opmerkingen ingestemd met de eerder voorgelegde beantwoording. De aangepaste beantwoording zal ook weer aan hem worden voorgelegd.

Beslispunten

1. Wij adviseren u beiden om akkoord te gaan met de bijgevoegde beantwoording.
2. Indien u beiden akkoord bent met de beantwoording, dan adviseren wij u, staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, om de beantwoording mede namens de minister voor Rechtsbescherming naar de Tweede Kamer te versturen.
3. Zou u, staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, als u akkoord bent met de beantwoording en verzending, de bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer willen ondertekenen? De brief zal pas verstuurd worden als ook het akkoord van de minister voor Rechtsbescherming is verkregen.

akkoord

Toelichting

- De aanleiding voor de Kamervragen is een artikel in het Financieel Dagblad waarin wordt verwezen naar een onderzoek van belastingadvieskantoor Deloitte waaruit o.m. blijkt dat belastingplichtigen voor de rechtbank Den Haag slechts 34% van de zaken winnen en voor de rechtbank Noord-Nederland 55% van de zaken en dat belastingbetalers sinds 2013 steeds vaker 'het lid op de neus krijgen' bij de rechter.
- De minister voor Rechtsbescherming is reeds akkoord gegaan met de eerder ook aan u voorgelegde antwoorden op de Kamervragen.
- Ten aanzien van de eerder aan u voorgelegde antwoorden heeft u, staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane, opmerkingen geplaatst bij de antwoorden op vragen 2, 7, 10, 12 en 13 en u, staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, bij het antwoord op vraag 14.

- Naar aanleiding van uw verzoek is in antwoord 2 nu ook uitgelegd waarom niet altijd duidelijk is wanneer gesproken kan worden van het winnen of verliezen van een zaak.
- Antwoord 2, inhoudende dat de minister voor Rechtsbescherming de conclusie dat belastingbetalers bij de ene rechtbank meer kans hebben om te winnen dan bij de andere, *niet op basis van de berichtgeving over dit onderzoek* onderschrijft, is op verzoek van JenV niet aangepast. We zijn hierin meegegaan omdat de uitspraak ook politiek volledig voor rekening van JenV komt. JenV stelt dat het niet 100% zeker is dat die conclusie anderszins ook niet wordt onderschreven (zoals u vroeg); in elk geval wordt die conclusie niet onderschreven o.b.v. dit onderzoek, dat aan de conclusie en de vragen ten grondslag ligt.
- In vraag 7 wordt gevraagd in hoeveel procent van de rechtszaken die belastingbetalers aanspannen de belastingbetaler wint, uitgesplitst per gerechtelijke instantie en per belasting en over de afgelopen 10 jaar. In samenspraak met JenV en de Raad voor de Rechtspraak is geantwoord dat deze informatie niet beschikbaar is en diepgaand en arbeidsintensief jurisprudentieonderzoek zou vergen. Naar aanleiding van uw vraag of we niet een deel van het antwoord kunnen geven, wordt in aanvulling op dit antwoord de informatie uit het systeem van de Belastingdienst als bijlage meegestuurd. Echter met onder meer de kanttekeningen dat het niet mogelijk is om een uitsplitsing te maken naar de aparte rechtbanken en gerechtshoven en dat er enkel betrouwbare gegevens beschikbaar zijn in de systemen van de Belastingdienst vanaf 2015.
- Bij vraag 10 is uw opmerking over extern toezicht en compliance verwerkt door een verwijzing naar de toezegging over extern toezicht en de mededelingen over het versterken van het interne toezicht in de Kamerbrief Fraude Signalering Voorziening.
- Conform uw verzoek is het antwoord op vraag 12 geherformuleerd. Er wordt aangegeven dat procederen tegen de Belastingdienst altijd zin heeft als een belastingplichtige twijfelt of de belastingwet juist is toegepast, nu een bezwaar- en beroepsprocedure erop is gericht om te komen tot een juiste rechtsvinding. Vervolgens wordt opgemerkt dat het echter niet mogelijk is om in zijn algemeenheid de vraag te beantwoorden wanneer procederen zin heeft – in de zin dat een belastingplichtige gelijk zal krijgen – omdat dat altijd afhangt van de feiten en omstandigheden van het concrete geval.
- Vraag 13 en 14: U vraagt of Nederland een handvest heeft. Tot op heden wordt het niet nodig bevonden een handvest op te stellen, los van de vraag wat daar precies onder wordt verstaan. De toegevoegde waarde van een niet-bindend document met alleen enkele fiscale kernbeginselen en een omschrijving van belangrijke rechten en verplichtingen tussen Belastingdienst en belastingplichtige, lijkt beperkt, want is uiteindelijk vrij nietszeggend. Terwijl een volledig(er) en dus omvangrijk(er) document juridisch nauw meet, een enorme klus zou zijn om op te stellen, en uiteindelijk ook van weinig toegevoegde waarde omdat het volledig overeen zou (moeten) komen met reeds zorgvuldig opgestelde wet- en regelgeving in Nederland.
- Het antwoord op vraag 14 is uitgebreid door een deel van het antwoord op eerdere Kamervragen van het lid Lodders[1] over te nemen; namelijk de tekst waarin wordt uitgelegd waarom de rechten van belastingbetalers in Nederland goed zijn geborgd. Tevens is een verwijzing gemaakt naar de Adviescommissie praktische rechtsbescherming in belastingzaken.

[1] Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2017-2018, nr. 2682.

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Directe Belastingen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

[redacted]
[redacted]@minfin.nl
www.minfin.nl

Ons kenmerk
2020-0000093787

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen
2

Datum
Betreft Beantwoording Kamervragen met kenmerk 2020Z04538

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de minister voor Rechtsbescherming, de antwoorden op de vragen van de leden Lodders en Van Wijngaarden (beiden VVD) over het bericht "Grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken" (2020Z04538, ingezonden 9 maart 2020).

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst,

J.A. Vijlbrief

2020Z04358
Vragen van de leden Lodders en Van Wijngaarden (beiden VVD) aan de Staatssecretaris van Financiën en de Minister voor Rechtsbescherming over het bericht «Grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken» (ingezonden 9 maart 2020).

Vraag 1
Bent u bekend met het bericht 'Grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken'?1)
Ja.

Vraag 2
Wat vindt u van het onderzoek waaruit naar voren komt dat belastingbetalers bij de ene rechtbank meer kans hebben om te winnen dan bij de andere?
In zijn antwoorden op vragen van het lid Groothuizen d.d. 27 maart jl.[1] heeft de minister voor Rechtsbescherming aangegeven ermee bekend te zijn dat Nederlandse gerechtelijke uitspraken met toepassing van kunstmatige intelligentie worden geanalyseerd. Daarbij is ook aan de berichtgeving over dit onderzoek van Deloitte gerefereerd. In dezelfde antwoorden is uiteengezet dat het percentage van het aantal gerechtelijke uitspraken in Nederland dat online wordt gepubliceerd tussen 2-3% ligt. Uit het artikel in het Financieel Dagblad van 5 maart jl. en uit navraag bij Deloitte[2] volgt dat het onderzoek waaraan in de berichtgeving wordt gerefereerd heeft plaatsgevonden op basis van op rechtspraak.nl gepubliceerde zaken en derhalve op basis van een zeer gering deel van alle uitspraken. Daarnaast is niet duidelijk wanneer gesproken kan worden van het winnen van een zaak. Daarbij is onder meer relevant dat het voorkomt dat één van de partijen (alleen) op een voor die partij ondergeschikt punt in het gelijk wordt gesteld. Een beroep kan dan gegrond zijn, terwijl van het 'winnen' van een zaak in de beleving van betrokkene in een dergelijk geval geen sprake zal zijn (zie ook het antwoord op vraag 7). Het voorgaande maakt dat de minister voor Rechtsbescherming de conclusie, dat belastingbetalers bij de ene rechtbank meer kans hebben om te winnen dan bij de andere, niet op basis van de berichtgeving over dit onderzoek onderschrijft.

Vraag 3
Wat zegt dit onderzoek en de uitkomst over de uniformiteit van regels en met name over de toepassing van regels?
Zie het antwoord op vraag 2. Overigens kunnen er diverse redenen zijn voor verschillen. Zo doet de rechtbank Noord-Holland de Douanezaken voor heel Nederland en doen zich in grensgebieden relatief veel zaken voor over de belasting van personenauto's en motorrijwielen.

Vraag 4
Kan uit het onderzoek worden afgeleid dat er een gebrek is aan rechtseenheid voor belastingbetalers? Zo nee, waarom niet?
Uit de berichtgeving over het onderzoek kan niet worden afgeleid dat er een gebrek is aan rechtseenheid. Zie het antwoord op vraag 2 en vraag 3. In aanvulling daarop kan worden opgemerkt dat regelgeving soms ruimte laat voor diverse interpretaties. Dat vindt zijn weerslag in de uitspraken van rechters en raadsheren.

Vraag 5
Welke stappen heeft u gezet om rechtseenheid tussen rechtscolleges op het gebied van belastingrechtspraak te garanderen?
Zie het antwoord op vraag 4. De minister voor Rechtsbescherming vindt rechtseenheid belangrijk. Onafhankelijkheid en maatwerk van rechters in rechtszaken is een groot goed. Tegelijkertijd mogen

---

[1] Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2255.
[2] Zie ook: https://www2.deloitte.com/nl/nl/pages/tax/articles/achtergrond-onderzoek-uitkomst-rechtszaken-in-belastingrecht.html. Het onderzoek zelf is door Deloitte niet openbaar gemaakt.

rechtzoekenden enige voorspelbaarheid verwachten in vergelijkbare zaken. Het is aan de Rechtspraak zelf om deze rechtseenheid te bewaken en daarbij in vonnissen goed te motiveren waarom bijvoorbeeld wordt afgeweken van eerdere jurisprudentie. Ontwikkelingen als de toepassing van kunstmatige intelligentie bieden de Rechtspraak nieuwe kansen en uitdagingen. De minister voor Rechtsbescherming blijft hierover graag met de Rechtspraak in overleg.

Vraag 6
Kunt u in gesprek gaan met de commissie rechtseenheid bestuursrecht om de rechtseenheid in belastingzaken te bevorderen?
De minister voor Rechtsbescherming ziet op dit moment geen aanleiding om daarover het gesprek aan te gaan. Zie ook het antwoord op vraag 5. De commissie rechtseenheid bestuursrecht bespreekt uitsluitend rechtseenheidsvragen tussen de hoogste bestuursrechters.

Vraag 7
In hoeveel procent van de rechtszaken die belastingbetalers aanspannen wint de belastingbetaler (graag een uitsplitsing per gerechtelijke instantie en per belasting en over de afgelopen 10 jaar)?
Deze informatie is niet beschikbaar. Daarbij is onder meer relevant dat, zoals in het antwoord op vraag 2 reeds is aangegeven, het voorkomt dat één van de partijen (alleen) op een voor die partij ondergeschikt punt in het gelijk wordt gesteld. Een beroep kan dan gegrond zijn, terwijl van het 'winnen' van een zaak in de beleving van betrokkene in een dergelijk geval geen sprake zal zijn. Mede gezien het voorgaande zou een antwoord op deze vraag diepgaand en arbeidsintensief jurisprudentieonderzoek vergen.
De Belastingdienst houdt in een systeem wel gerechtelijke uitspraken bij waarbij de Belastingdienst partij is, per belastingmiddel, op rijksbelastingniveau. Deze informatie is in de bijlage opgenomen. Het is echter op basis van de door de Belastingdienst geregistreerde gegevens niet mogelijk om een uitsplitsing te maken naar de aparte rechtbanken en gerechtshoven, zoals wordt gevraagd.[3] Daarbij zien deze zaken ook niet op de belastingen van decentrale overheden, zoals de onroerendezaakbelasting. Voorts zijn de zaken van vóór 2015 in een ouder systeem opgenomen waaruit het niet mogelijk is een betrouwbare uitdraai te maken. Tot slot wordt ook in dit systeem niet geregistreerd wie een zaak gewonnen heeft, maar alleen of een (hoger) beroep (gedeeltelijk) (on)gegrond of niet-ontvankelijk is verklaard of is ingetrokken.

Vraag 8
Herinnert u zich het antwoord van uw voorganger op de vragen van het lid Lodders 2): "...merk ik op dat de rechten van belastingbetalers in Nederland goed zijn geborgd. In Nederland is veel aandacht besteed aan een zorgvuldige vormgeving van de juridische relatie tussen belastinginspecteur en ontvanger aan de ene kant en belastingplichtigen aan de andere kant."?
Ja.

Vraag 9
Kunt u een verklaring geven voor het feit dat u aan de ene kant stelt dat de rechten van belastingbetalers goed zijn geborgd en aan de andere kant dit onderzoek bevestigt dat er wel degelijk grote verschillen zijn in de toepassing van de regels?
Zie het antwoord op vraag 2 en vraag 3.

Vraag 10
En hoe duidt u de verschillende recente voorbeelden zoals de kinderopvangtoeslagproblematiek, het bijhouden van een niet toegestane zwarte lijst en het onterecht niet uitbetalen van invorderingsrente waarbij waar belastingbetalers en toeslagenontvangers onterecht zijn

[3] Slechts een deel van de uitspraken in het systeem bevat een kenmerk waarmee te achterhalen is welke rechtbank of welk gerechtshof de uitspraak heeft gedaan.

'vermalen' door de eigen overheid in relatie tot de positie van de belastingbetaler?
De in de vraag genoemde zaken zijn zeer pijnlijke voorbeelden van het handelen van de Belastingdienst. Het vertrouwen in de Belastingdienst wordt hierdoor geschaad. Het is de bedoeling om toe te werken naar een cultuur binnen de Belastingdienst waarbij dit soort signalen veel eerder met elkaar én met de buitenwereld worden gedeeld en dat kan worden besproken hoe tot een oplossing kan worden gekomen. In de brief van 11 januari jl. heeft de minister van Financiën geschetst op welke gebieden er hiervoor interventies noodzakelijk zijn.[4] Daarnaast is in de brief van 28 april jl. over de Fraude Signalering Voorziening[5] aangekondigd dat de mogelijkheden worden onderzocht voor extern toezicht bij de Belastingdienst waar de genoemde voorbeelden aan de orde kunnen komen. In laatstgenoemde brief is voorts aangegeven dat het interne toezicht op twee manieren wordt versterkt. Allereerst doordat de Functionaris voor Gegevensbescherming meer slagkracht krijgt en daarnaast doordat de functie van de privacy-officer van de Belastingdienst wordt versterkt.

Vraag 11
Hoe verklaart u het sinds 2013 afnemend aantal belastingbetalers dat een zaak wint bij de rechtbank in vergelijking met het eerder onder vraag 8 genoemde antwoord?
Zie het antwoord op vraag 7.

Vraag 12
Welke stappen bent u voornemens te zetten om het voor de belastingbetaler inzichtelijker te maken wanneer procederen tegen de Belastingdienst wel zin heeft?
Procederen tegen de Belastingdienst heeft altijd zin als een belastingplichtige twijfelt of de belastingwet juist is toegepast. Een bezwaar- en beroepsprocedure is er immers op gericht om te komen tot een juiste rechtsvinding. Ook als een belastingplichtige ongelijk krijgt, is de meerwaarde dat een onafhankelijke rechter zich uitspreekt waardoor er duidelijkheid komt. Het is echter niet mogelijk om in zijn algemeenheid de vraag te beantwoorden wanneer procederen tegen de Belastingdienst zin heeft, in de zin dat een belastingplichtige gelijk zal krijgen. Dat hangt namelijk altijd af van de feiten en omstandigheden van het concrete geval.

Vraag 13
Welke EU-landen hebben reeds een handvest met de rechten van belastingplichtigen, een handvest dat belastingplichtigen meer duidelijkheid moet geven in de strijd tegen een soms log overheidsapparaat dat veel meer middelen ter beschikking heeft om de rechtszaak naar zich toe te trekken?
Als met de vraag wordt gedoeld op de door de Europese Unie (EU) opgestelde Europese code voor de belastingplichtige waarin een aantal kernbeginselen zijn geformuleerd en een overzicht wordt gegeven van de belangrijkste bestaande rechten en verplichtingen die van toepassing zijn op de relatie tussen de belastingplichtige en de belastingdienst en dat voor de EU-lidstaten als model kan dienen[6], kan ik aangeven dat ik geen overzicht heb van de EU-lidstaten die gebruikmaken van deze (niet-bindende) richtsnoeren. Nederland maakt hier niet gebruik van (zie ook het antwoord op vraag 14).

Vraag 14
Deelt u de mening dat gezien de uitkomsten van het onderzoek van Deloitte en de schrijnende zaak rond de kinderopvangtoeslag, ook de Nederlandse belastingbetaler baat heeft bij een handvest met de rechten van belastingbetalers? Bent u alsnog bereid om een handvest voor de

---

[4] Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 588.
[5] Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 632.
[6] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/guidelines_for_a_model_for_a_european_taxpayers_code_nl.pdf.

rechten van de belastingbetaler op te stellen zoals eerder gevraagd in schriftelijke vragen van het lid Lodders 3)? Zo nee, waarom niet?
Nee, met mijn voorganger ben ik namelijk van mening dat in Nederland reeds veel aandacht is besteed aan een zorgvuldige vormgeving van de juridische relatie tussen belastinginspecteur en ontvanger aan de ene kant en belastingplichtigen aan de andere kant en dat de rechten van belastingbetalers in Nederland goed zijn geborgd. Veel rechten van belastingplichtigen zijn verankerd in nationale en internationale wetgeving. Zo is in artikel 104 van de Grondwet bepaald dat voor het heffen van belasting een wettelijke grondslag is vereist. Verder zijn waarborgen opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht en de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Daarnaast geldt dat de rechten van belastingplichtigen in het verlengde liggen van de mensenrechten. Nederland is aangesloten bij belangrijke mensenrechtenverdragen en een Nederlandse belastingplichtige kan zich dan ook op deze rechten beroepen. In het gesloten stelsel van rechtsbescherming dat Nederland binnen de fiscaliteit kent, geeft de inspecteur en ook de ontvanger, expliciet beslissingen die voor bezwaar en beroep vatbaar zijn. Tegen zo'n beschikking kan de belastingplichtige bezwaar aantekenen en indien nodig nog in beroep, hoger beroep en in cassatie gaan. Verder kan de belastingplichtige met zijn klachten ook nog terecht bij onder meer de Nationale ombudsman en de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven van de Tweede Kamer en de commissie voor de Verzoekschriften van de Eerste Kamer. Daar waar er een rechtstekort zou bestaan, is het zinvoller om een oplossing hiervoor te regelen bij of krachtens wet, dan om een handvest op te stellen dat slechts richtsnoeren bevat. In dit kader ben ik benieuwd met welke onderzoeksresultaten en aanbevelingen de Adviescommissie praktische rechtsbescherming in belastingzaken gaat komen. Deze adviescommissie richt zich op de vraag of vanuit het perspectief van burgers en kleine ondernemers de rechtsbescherming in belastingzaken in de praktijk als toereikend wordt ervaren en onderzoekt of er verbeteringsmogelijkheden zijn in de uitvoering daarvan. Overigens wordt tot slot opgemerkt dat de problematiek rondom de kinderopvangtoeslag losstaat van de rechtspositie van een belastingplichtige.

Vraag 15
Deelt u de mening dat, zoals ook uit het artikel blijkt, er voldoende reden is tot vervolgonderzoek? Zo ja, bent u voornemens dit onderzoek te gaan uitvoeren en hoe wordt dit onderzoek vormgegeven? Zo nee, waarom niet?
Nee. Zie ook onder meer het antwoord op vraag 2.

1) https://fd.nl/economie-politiek/1336919/rechters-beslissen-heel-verschillend-in-belastingzaken.
2) Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2017-2018, nr. 2682.
3) Ibid.

Geprint met Digidoc 2 op 20-05-2020, 14:12

Parafenoverzicht

Werkmap

Onderwerp:	DB 93774 Beantwoording Kamervragen over grote verschillen tussen rechters II
Nummer:	2020-0000010766
Algemeen taakverzoek:	BDG: Advies om te paraferen [redacted] 19/5

Document: DB 93774 1. Notitie beantwoording Kamervragen over grote verschillen tussen rechters bij beoordelen van fiscale zaken (2020Z04538) (2020-0000093774)

Naam	Datum en Tijd	Inbox
[redacted] (AFP)	19-05-2020, 23:04	DGFZ Paraferen
[redacted] MT)	19-05-2020, 21:29	DGBD Paraferen
[redacted] (MT)	19-05-2020, 11:36	DGBD/UHB Paraferen
[redacted] (DB/MGT)	18-05-2020, 15:45	DB Paraferen

Document: DB 93774 2. Kamerbrief beantwoording Kamervragen met kenmerk 2020Z04538 (2020-0000093787)

Naam	Datum en Tijd	Inbox
[redacted] (AFP)	19-05-2020, 23:04	DGFZ Paraferen
[redacted] (MT)	19-05-2020, 21:29	DGBD Paraferen
[redacted] (MT)	19-05-2020, 11:36	DGBD/UHB Paraferen
[redacted] (DB/MGT)	18-05-2020, 15:45	DB Paraferen